

Vergaderjaar 2020–2021

34 919

Defensienota

Nr. 78

**BRIEF VAN DE MINISTER VAN DEFENSIE EN VAN DE STAATSCRE-
TARIS VAN DEFENSIE**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 19 mei 2021

Tweemaal per jaar, bij de begroting en het jaarverslag, informeert Defensie de Kamer met een rapportage over de inzet en de gereedheid van de krijgsmacht. Hierbij ontvangt u de inzetbaarheidsrapportage over geheel 2020.

De negatieve spiraal waarin Defensie zich bevond, is doorbroken. In de afgelopen kabinetsperiode is, na decennia van bezuinigen, het roer omgegaan. In de afgelopen jaren zijn belangrijke stappen gezet richting het herstel en de modernisering van de defensieorganisatie en een aantal prangende problemen is aangepakt. Er is gewerkt aan het herstel van vertrouwen onder andere door betere arbeidsvoorwaarden en door de aanpak van achterstallig onderhoud. Er is aanzienlijk geïnvesteerd in de modernisering van de krijgsmacht, onder andere met de honderd projecten van het investeringsprogramma uit de Defensienota. Op deze manier is er gewerkt aan het herstel van vertrouwen van onze mensen in de organisatie. Op het gebied van investeringen in het materieel zijn besluiten genomen over bijvoorbeeld de vervanging van de M-fregatten, van de Fennek, van de gevechtsuitrusting en zo is het contract van het programma Grensverleggende IT eind van 2020 afgesloten. Daarmee is een belangrijke stap gezet om de IT-infrastructuur hoogwaardig, betrouwbaar en toekomstbestendig te maken. Dit heeft betekenis voor het inlopen van de achterstand in de slagkracht en inzetbaarheid van de krijgsmacht. Dit wordt zowel binnen als de buiten de organisatie gezien. Zowel de tevredenheid als de motivatie van medewerkers nam in 2020 toe ten opzichte van 2018 en 201. De waardering vanuit de samenleving voor de competenties van Defensie is gestegen van een 6,1 begin 2017 naar 7,0 in de eerste helft van 2020.

Ondanks deze stappen en positieve signalen moet er ook nog veel gebeuren en is Defensie nog niet in staat te leveren wat de samenleving van haar verwachten mag. Met de Defensievisie 2035 (Kamerstuk 34 919, nr. 71) is transparanter dan ooit duidelijk gemaakt wat er op ons afkomt,

wat we moeten doen en waar de behoeften liggen. Ook na de investeringen van de afgelopen jaren zal herstel van de gereedheid nodig blijven om de grondwettelijke taken van Defensie uit te kunnen voeren. Het dreigingsbeeld wordt ondertussen diverser, complexer en verontrustender. Defensie moet daarop kunnen anticiperen en, in het geval van een crisis, direct op kunnen reageren. Met de huidige inrichting en staat van de defensieorganisatie zijn we niet adequaat toegerust voor de toekomstige (en sommige huidige) dreigingen.

Nederland is kwetsbaar en er wordt een toenemend beroep op Defensie gedaan. Daarbij nemen ook de eisen aan de gereedheid toe als gevolg van de veranderende veiligheids situatie. Het groeiende beroep op Defensie en het beschikbare budget sluiten op dit moment niet op elkaar aan.

Een volgend kabinet zal zich buigen over eventuele vervolgstappen. Hierbij is langjarig politiek commitment op realistische doelen voor beleid en budget wenselijk om de organisatie goed te kunnen richten en in te kunnen richten. Zonder aanvullende verhogingen van het defensiebudget zal Nederland volgens de NAVO-berekeningen met een percentage van 1,37% in 2024 op plaats 25 (van 29¹ NAVO-landen) staan op de ranglijst van uitgaven aan Defensie. De benodigde verandering in koers, die in de Defensievisie 2035 is weergegeven, wordt ongeacht het budget ingezet. Defensie moet blijven moderniseren, om nu en in de toekomst, de grondwettelijke taken uit te kunnen voeren en een antwoord te hebben op de vele dreigingen.

Deze rapportage geeft u inzicht in hoeverre de krijgsmacht haar drie hoofdtaken heeft kunnen uitvoeren en informeert u over de mate van gereedheid van de daarvoor benodigde capaciteiten en inzetbare eenheden. In navolging van de aanbevelingen van de Algemene Rekenkamer is er extra aandacht voor de derde hoofdtak en voor de beperkingen in gegarandeerde capaciteiten.

COVID-19 zorgt in onze krijgsmacht voor een andere dynamiek dan wij gewend zijn en de invloed hiervan is terug te zien in deze rapportage. Vanuit diverse civiele autoriteiten is een beroep gedaan op de expertise en snelle inzet die Defensie kan leveren. Met het leveren van ondersteuning op diverse gebieden heeft Defensie een belangrijke bijdrage geleverd aan het ondersteunen van de Nederlandse samenleving tijdens deze pandemie. De beperkende maatregelen hebben echter ook een weerslag gehad op de personele gereedheid, materiële gereedheid en geoefendheid. Ondanks alle snelle en goede aanpassingen in de organisatie om thuiswerken mogelijk te maken en werving en opleiding aangepast voort te zetten, is er een effect geweest op de operationele gereedheid. De effecten van COVID-19 op de operationele gereedheid zijn beschreven in deze rapportage.

Hoofdtaken

De Nederlandse defensie-inspanning is een afgeleide van de Grondwet, het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden en onze internationale verdragsverplichtingen, waaronder het Handvest van de Verenigde Naties, het Noord-Atlantische Verdrag en het EU-Verdrag.

De drie hoofdtaken van Defensie die hieruit voortvloeien zijn:

1. Bescherming van het eigen en bondgenootschappelijke grondgebied, inclusief het Caribisch deel van het Koninkrijk;

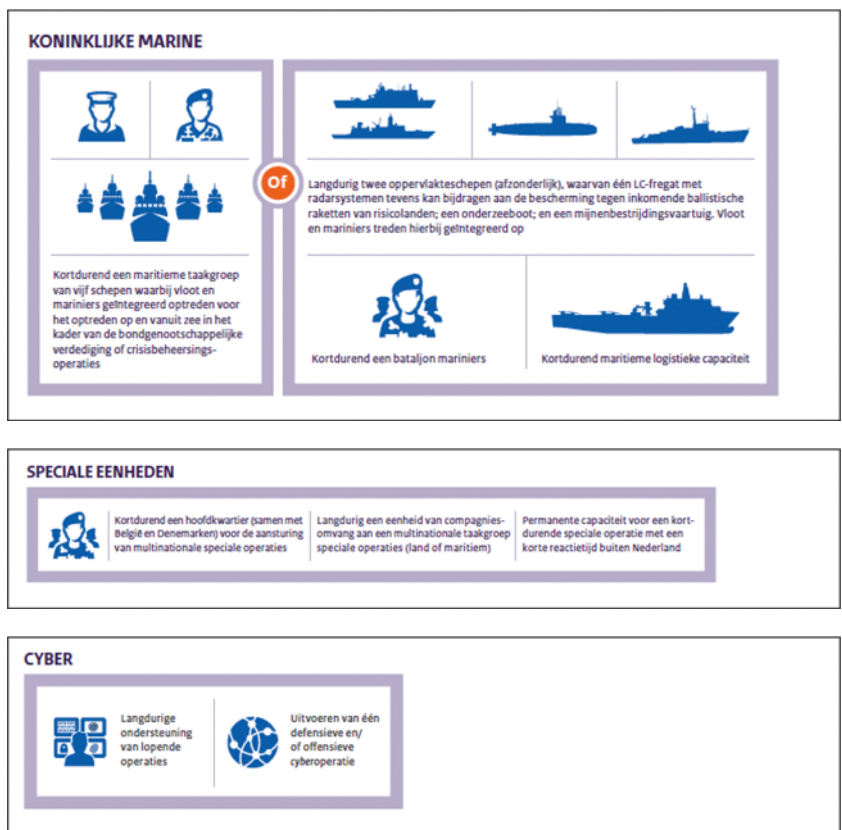
¹ De ranglijst van 29 NAVO-landen is afkomstig uit het *Report to Defence Ministers on burden sharing*, October 13 2020. IJsland is niet opgenomen in deze ranglijst waardoor het aantal NAVO-landen in deze lijst 29 is, in plaats van 30 (het aantal NAVO-landen).

2. Bescherming en bevordering van de internationale rechtsorde en stabiliteit;
3. Ondersteuning (onder alle omstandigheden) van de civiele autoriteiten bij de handhaving van de openbare orde, de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde, de bestrijding van rampen en incidenten en de beheersing van crises, zowel nationaal als internationaal.

Het afgelopen jaar is er voor met name de eerste en de derde hoofdtak vaker een beroep gedaan op Defensie. Dit is een weerspiegeling van de veiligheidsanalyses van binnen- en buitenland die aangeven dat dreigingen toenemen in aantal, soort en complexiteit. Als gevolg van deze veranderende veiligheidssituatie nemen de eisen aan de gereedheid toe. De verdediging van ons eigen koninkrijk en onze bondgenoten gaat verder dan de fysieke grenzen, zoals bijvoorbeeld ook dreigingen in het digitale domein uitwijzen.

Inzetbaarheidsdoelen






De inzetbaarheidsdoelen geven weer met welke capaciteiten Defensie, na uitvoering van de Defensienota, invulling kan geven aan deze hoofdtaken. De inzetbaarheidsdoelen op basis van de Defensienota zijn hieronder weergegeven. Daadwerkelijke inzetmogelijkheden zijn mede afhankelijk van de mate van operationele gereedheid van een capaciteit, de geografische spreiding van Nederlandse inzet en de ondersteuningsmogelijkheden van partnerlanden. Specifieke inzet kan een impact hebben op de mate van gereedheid van deze eenheden voor de inzetbaarheidsdoelen.



KONINKLIJKE LANDMACHT

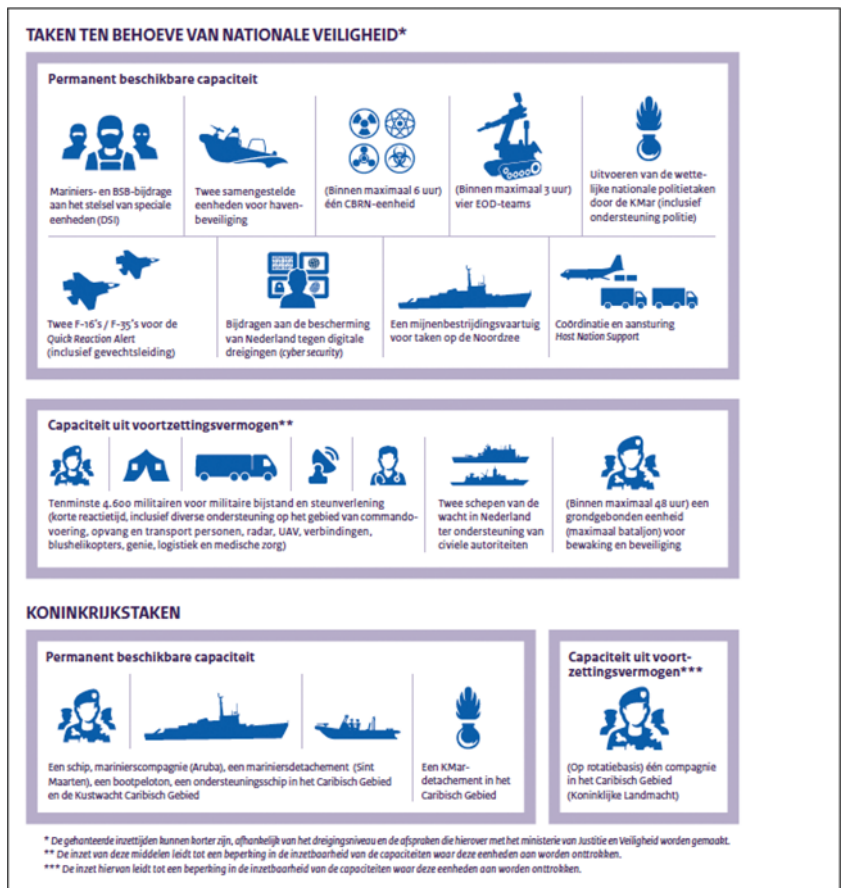
		
	<p>Langdurig een samengestelde taakgroep van bataljonsomvang</p>	<p>Langere tijd kleinere bijdragen</p>
	<p>Kortdurend een samengestelde taakgroep van brigadeomvang</p>	<p>Kortdurend een samengestelde taakgroep van bataljonsomvang</p>
<p>of</p>		<p>En</p>
		
<p>Kortdurend een legerkorps hoofdkwartier voor de aansturing van (multinationale) landoperaties (Duits-Nederlands Legerkorps hoofdkwartier)</p>		<p>Kortdurend capaciteit voor luchtverdediging (Patriot-luchtverdedigingsysteem)</p>

KONINKLIJKE LUCHTMACHT

		
<p>Tot de vervanging van de F-16 kortdurend een groep van acht jachtvliegtuigen of langdurig een groep van vier jachtvliegtuigen</p>	<ul style="list-style-type: none"> Tijdens de transitie naar de F-35: kortdurend een groep van vier jachtvliegtuigen Na de invoering van de F-35 langdurig een groep van vier jachtvliegtuigen 	<p>Langdurig strategisch en tactisch luchttransport ter ondersteuning van het genoemde optreden op land, op zee en in de lucht</p>
		
	<p>Langdurig helikopters ter ondersteuning van het genoemde optreden op land en op zee</p>	<p>Kortdurend capaciteit ten behoeve van air-to-air refueling</p>

KONINKLIJKE MARECHAUSSEE

<p>Voor het Ministerie van Defensie</p> 		<p>Voor het Ministerie van Justitie en Veiligheid (selectie, relevant voor bredere defensie-inzet)</p> 
<p>Kortdurende inzet van één peloton voor Crowd & Riot Control-taken</p>	<p>Langdurige inzet voor Close Protection-taken</p>	<p>Kortdurend een forensisch team</p>
		
<p>Langdurige civiele politiemissies in inzetgebieden en beperkte inzet voor Stability Policing</p>		<p>Langdurig militaire politiezorgtaken bij inzet en oefeningen buiten NL (o.b.v. ART. 4 Politiewet)</p>
		<p>Langdurig een bijdrage aan de bewaking van de Europese buitengrenzen</p>



Ontwikkelingen in de opdrachtenmatrix bij de inzetbaarheidsrapportage

Deze Inzetbaarheidsrapportage bestaat uit een openbare brief en een vertrouwelijke bijlage. Deze vertrouwelijke bijlage bestaat uit twee delen: een tekstueel deel dat operationeel vertrouwelijke informatie over de gereedheid van de krijgsmacht bevat en de opdrachtenmatrix die ingaat op de status van de capaciteiten en inzetbare eenheden. De inzetbaarheidsrapportage is, in lijn met de Defensienota 2018 (Kamerstuk 34 919, nr. 1), opgesteld op basis van de opdrachtenmatrix. Deze opdrachtenmatrix biedt het overzicht van de gereedstellingsopdrachten die de Commandant der Strijdkrachten aan zijn Defensieonderdelen geeft en is een vertaling van de inzetbaarheidsdoelen («Wat gaan wij kunnen») in de Defensienota 2018.

De rapportage op de opdrachtenmatrix voor deze inzetbaarheidsrapportage is voor de eerste maal in het het Digitaal Dashboard Operationele Gereedheid gerealiseerd door de appreciaties van capaciteiten en inzetbare eenheden in te voeren. In navolging hiervan zullen vanaf 2021 alle rapportages op de opdrachtenmatrix standaard via dit dashboard verlopen. De weergave van fact based informatie maakt het opstellen van appreciaties door commandanten eenvoudiger en minder arbeidsintensief.

Met het Digitaal Dashboard Operationele Gereedheid volgt Defensie ook de aanbevelingen van de Algemene Rekenkamer op. Het dashboard verbetert de herleidbaarheid over de status operationele gereedheid van capaciteiten, inzetbare eenheden en componenten. Verder maakt het

dashboard het rapportageproces minder foutgevoelig en biedt het een verbeterde basis voor uniforme definities.

De rapportage over de capaciteiten gebruikt, in lijn met de aanbevelingen van de Algemene Rekenkamer, een herziene kleurcodering om aan te geven in welke mate Defensie erin slaagt de generieke gereedstelling voor de hoofdtaken waar te maken. Vanaf de huidige rapportage kan er een blauwe markering worden toegevoegd aan een van de drie kleuren en is de kleur oranje met bijbehorende betekenis geïntroduceerd. Deze herziene kleurcodering geeft een beter passende visuele indicatie van de mate van gereedheid. Met het blauwe label bij de rapportagekleur worden eenheden gemarkeerd die in de rapportageperiode een specifieke opdracht hebben vervuld. Door dit label ontstaat een visueel beeld van de mate waarin de eenheden van Defensie geëngageerd zijn. Defensie rapporteerde eerder een Kritieke Prestatie Indicator (KPI) over de inzetbaarheid. Deze KPI was echter afgeleid van de oude kleurcodering. Door de herziene kleurcodering en veranderde methodiek is het niet langer mogelijk deze KPI te hanteren.

Defensie werkt verder aan een verbeterde opdrachtenmatrix die vanaf de Inzetbaarheidsrapportage over de eerste helft van 2021 in gebruik zal zijn. In lijn met het advies van de Rekenkamer zal in deze opdrachtenmatrix de herleidbaarheid verbeterd zijn. Ook zal de status van de ondersteunende eenheden beter zichtbaar zijn. De opvolging van de aanbevelingen van de Algemene Rekenkamer verloopt conform eerder gedane toezeggingen.

De kleurcoderingen zijn:



Voldoet aan alle generieke opdrachten voor de hoofdtaken.



Voldoet aan een deel, maar niet alle generieke opdrachten voor de hoofdtaken.



Voldoet aan geen van de generieke opdrachten voor de hoofdtaken.



Markering dat de eenheid (deels) was ingezet of stand-by stond voor een specifieke opdracht

Ontwikkelingen en uitvoering hoofdtaken

De krijgsmacht heeft de beschikking over een «*single set of forces*». In beginsel zijn alle capaciteiten inzetbaar voor alle drie de hoofdtaken. Echter, de inzet van een capaciteit voor de ene hoofdtaak heeft direct effect op de gereedheid en inzetmogelijkheden voor één van de andere hoofdtaken. Dit dwingt tot keuzes. In de vertrouwelijke bijlagen zijn voorbeelden van deze keuzes opgenomen. Verder is er een toenemende vraag naar capaciteiten voor de bescherming van het eigen en bondgenootschappelijk grondgebied. Deze focusverschuiving naar de eerste hoofdtaak vereist, naast daadwerkelijke inzet, voldoende ruimte voor personele en materiële gereedheid en geoefendheid die de eerste hoofdtaak vereist.

De krijgsmacht is in 2020 voor alle drie de hoofdtaken ingezet. Daarnaast stonden ruim 8000 militairen stand-by voor NAVO- en EU-commitments en voor nationale taken. In diverse missiegebieden vonden activiteiten niet of op zeer beperkte schaal plaats door COVID-19 maatregelen. Op het gebied van nationale inzet, zowel voor reguliere als COVID-19 gerelateerde inzet, ondersteunde Defensie op dagelijkse basis de civiele autoriteiten.

Inzet eerste hoofdtaak

Voor de eerste hoofdtaak (bescherming van het eigen en bondgenootschappelijke grondgebied, inclusief het Caribisch deel van het Koninkrijk) is de krijgsmacht ingezet voor *enhanced Forward Presence* op de oostflank van het NAVO-verdragsgebied. Ook stond de krijgsmacht stand-by voor internationale verplichtingen, als de *European Union Battle Group*, *NATO Response Force Initial Follow on Forces Group* van de *Very High Readiness Joint Taskforce*, het *NATO Readiness Initiative* en voor het commando over en deelname aan *NATO's Amphibious Task Group*.

Inzet tweede hoofdtaak

Voor de tweede hoofdtaak (bescherming en bevordering van de internationale rechtsorde en stabiliteit) leverde Defensie in 2020 een bijdrage aan de NAVO-missie *Resolute Support* in Afghanistan en aan de anti-ISIS coalitie en bredere veiligheidsinzet in Irak. In Afghanistan zijn *train, advice and assist* beperkt en alleen voortgezet binnen de geldende RIVM-maatregelen ter voorkoming van verdere verspreiding van COVID-19. Ook in Irak had de pandemie gevolgen voor de werkzaamheden binnen zowel *Capacity Building Mission Iraq* (CBMI) als *NATO Mission Iraq* (NMI). Vanuit Irak zijn begin april 2020 alle trainers naar Nederland teruggehaald, nadat de trainingen daar, op verzoek van de Iraakse autoriteiten, waren stilgelegd. Voor CBMI gold eind december 2020 nog steeds dat alleen essentieel personeel in het missiegebied aanwezig was.

Het luchtverdedigings- en commandofregat Zr.Ms. De Ruyter nam in de eerste helft van 2020 deel aan de waarnemingsoperatie Operatie Agenor in de Straat van Hormuz (*European-led Maritime Awareness in the Strait of Hormuz – EMASoH*) om de spanningen in de regio te verminderen en een bijdrage te leveren aan de *free flow of commerce*.

Tot slot continueerde Defensie de bijdragen aan verschillende missies in het Midden-Oosten, zoals UNDOF, UNTSO, UNIFIL en USSC en leverde Defensie een kleinschalige bijdrage aan onder andere twee missies in Mali (EUTM Mali en MINUSMA).

Inzet derde hoofdtaak

Militairen zijn dagelijks actief voor de derde hoofdtaak: ondersteuning (onder alle omstandigheden) van de civiele autoriteiten bij de handhaving van de openbare orde, de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde, de bestrijding van rampen en incidenten en de beheersing van crises, zowel nationaal als internationaal. Inzet als gevolg van COVID-19 gebeurde vooral met geneeskundige capaciteiten. Zo stelde Defensie personeel en materieel beschikbaar voor onder andere staf- en analysecapaciteit, de COVID- en IC-afdeling van het UMC Utrecht, XL-teststraten, voedselbanken en verpleeg- en verzorgingstehuizen.

Ook leverde Defensie wederom capaciteit voor onder andere het opruimen van explosieven door de Explosieven Opruimingsdienst en het onderzoeken van panden door de search-teams van de genie.

Na de nitraatexplosie in Beiroet maakten militairen deel uit van het Nederlandse Urban Search and Rescue (USAR) team. Dit team zocht met met speurhonden en apparatuur onder het puin naar vermisten. Met een militair vliegtuig verplaatste Defensie het personeel en materieel daarvoor vanaf Vliegbasis Eindhoven.

Met al deze inzetten voor de derde hoofdtaak laten wij zien dat Defensie een organisatie is die er staat als het nodig is; Nederland kan in tijden van crisis op ons rekenen. Deze bijdrages geven vertrouwen richting ons eigen personeel, de bevolking en partnerorganisaties.

De civiele behoefte aan militaire capaciteiten is in de loop van de tijd gewijzigd. Daarom loopt er een gezamenlijke herijking van de gegarandeerde capaciteiten met het Ministerie van Justitie en Veiligheid. Hierover bent u in juni 2020 geïnformeerd (Kamerstuk 34 919, nr. 68). Op dit moment zijn de gegarandeerde capaciteiten nog in belangrijke mate gebaseerd op de afspraken uit 2006. De laatste jaren is wel duidelijk geworden dat bij nationale crisissituaties altijd een beroep wordt gedaan op defensiecapaciteiten. Dit beroep is breder dan de aangeboden gegarandeerde capaciteiten. Als structurele ketenpartner in het nationale veiligheidsdomein zal Defensie daarom samen met Justitie en Veiligheid en het Veiligheidsberaad nieuwe civiel-militaire afspraken gaan maken. De huidige staat van de defensieorganisatie, in combinatie met de toeneemende vraag zorgen ervoor we niet meer toegerust zijn om aan alle aanvragen voor militaire bijstand en -steunverlening te voldoen zonder dat dit invloed heeft op gecommitteerde (inter)nationale verplichtingen of eigen gereedstellingsactiviteiten.

Herstel van de gereedheid

Operationele gereedheid bestaat uit drie elementen: personele gereedheid, materiële gereedheid en geoefendheid. De navolgende paragrafen bevatten toelichting op deze drie elementen. Het herstel van de gereedheid vraagt tijd, voordat de effecten van genomen maatregelen zichtbaar zijn en leiden en behouden van het gewenste niveau van operationele gereedheid om alle drie de hoofdtaken volledig uit te kunnen voeren. In algemene zin bleef in 2020 de operationele gereedheid (OG) onder druk staan door een lage kwantitatieve en kwalitatieve militaire personele vulling en een laag blijvende materiële gereedheid. Combat Support (CS) en Combat Service Support (CSS) waren onvoldoende beschikbaar. De knelpunten in de operationele gereedheid hebben geleid tot beperkingen die vooral het vermogen hebben aangetast om eenheden langdurig, gelijktijdig en in hogere dreigingsscenario's in te zetten. Dat is onder andere terug te lezen in de vertrouwelijke bijlage bij de beperkingen per eenheid en het aantal verschuivingen in de data waarop inzetbare eenheden op norm operationele gereedheid komen.

Personele gereedheid

De personele gereedheid (PG) is de mate waarin het personeel van een eenheid beschikbaar en geschikt is voor het uitvoeren van de opgedragen opdracht. Om het herstel van de gereedheid te kunnen accommoderen, is de formatie in deze kabinetsperiode met circa 6.700 VTE uitgebreid, waarvan ruim de helft militair. Ten opzichte van 2019 is deze in 2020 met circa 600 VTE uitgebreid. Het saldo tussen in- en uitstroom was positief met +628 militairen en +1.000 VTE burgerpersoneel. Ondanks het grotere aanbod van personeel, door maatregelen als het voor onbepaalde tijd verlengen van tijdelijke contracten en het langer kunnen doorwerken via aanpassing van de datum voor Funtioneel Leeftijds Ontslag, is de vulling – ten opzichte van de uitgebreide formatie – Defensiebreed slechts licht gestegen van 85,4% naar 85,9%. Dit komt omdat de saldo in de toename van het personeel vergelijkbaar is met de uitbreiding van het aantal VTE. De personeelsrapportage bevat meer en gedetailleerde informatie over de personele vulling. Met name de militaire personele vulling was zorgelijk en bleef 79%. De COVID-19 crisis bood wel kansen die zorgden voor een groter aanbod van potentieel personeel en een lagere irreguliere

uitstroom. Zo nam de vertrekintentie onder defensiemedewerkers af, ook omdat aspecten als baan zekerheid en inkomen belangrijke factoren van invloed waren. De knelpunten in de onderbouw en specialistische functies bleven echter nog onveranderd.

We zijn gestart met het verbeteren van de besturing van instroom en de opleidingen, zodat we in de toekomst gerichter functies kunnen vullen die de gereedheid verhogen. De afgelopen periode zijn al kansrijke initiatieven voor werving, vulling en opleiding gestart. Hiervan zijn drie voorbeelden te benoemen. De luchtmacht startte een samenwerking met het bedrijfsleven om de werving van onder andere de knelpuntcategorieën bij vliegtuigonderhoudstechniek en de gevechtsleiding te verbeteren. Sinds deze samenwerking steeg de werving van nieuwe medewerkers voor knelpuntfuncties binnen de luchtmacht van 33% in 2019 naar 57% in 2020. De landmacht gaf met de oprichting van de Werkgroep Personele Vulling meer prioriteit aan de werving en opleiding van onderofficieren. De marine paste de initiële mariniersopleiding aan om het opleidingsrendement met behoud van kwaliteit te verhogen. Het opleidingsrendement steeg daardoor van 47% naar 66%.

In 2020 is het programma «Kwaliteit in Beeld» gestart. De implementatie ervan vindt conform planning in 2021 plaats. Dit programma moet zorgen voor verbeterd inzicht in de kwalitatieve personele gereedheid en voor inzicht in de specifieke kennis en vaardigheden van ons personeel. De implementatie vraagt nog veel tijd en capaciteit, zowel voor het inrichten van het beheerproces als de daadwerkelijke invoer van gegevens, maar zal naar verwachting komend jaar afgerond worden.

Door de COVID-19 maatregelen staan de benodigde initiële en functionele opleidingen onder druk. De opleidingen vinden zoveel mogelijk op afstand en met in achtname van risico beperkende maatregelen plaats. Een gevolg hiervan was dat het de afgelopen periode niet mogelijk was om het beoogde aantal medewerkers op te leiden. Dit vergroot de druk op de beschikbare opleidingen in 2021. Om de druk op de opleidingscapaciteit te verlichten, nam Defensie al eerder maatregelen als: verlenging functieduur, opleidingsverkorting, afstandsonderwijs, uitbesteding aan civiele opleidingsinstanties, beter aansluiten op eerder verworven competenties, just-in-time opleiden, optimalisatie van het vraag- en aanbodmanagement van opleidingen en tijdelijke onttrekking van militaire instructeurs uit de operationele onderdelen ten gunste van de opleidingseenheden.

De lage kwantitatieve en kwalitatieve militaire personele vulling werkt, naast de invloed op de personele gereedheid en veiligheid, sterk door in de materiële gereedheid, geoefendheid en daarmee in de algehele operationele gereedheid. Dit komt door het ontbreken van één of enkele functionarissen die cruciaal zijn voor de inzetbaarheid van de volledige eenheid.

Materiële gereedheid

Materiële gereedheid (MG) is de mate waarin het materieel van een eenheid beschikbaar en geschikt is voor het uitvoeren van de opdracht. De Algemene Rekenkamer heeft de onvolkomenheid op logistieke reservedelen opgeheven. Hoewel de materiële beschikbaarheid door het tijdelijk verminderde gebruik (door COVID-19) steeg, verbeterde de materiële gereedheid niet. In 2020 was er een gebrek aan technisch personeel om beschikbare reservedelen in te bouwen en onderhoud uit te voeren aan materieel dat juist meer onderhoud vraagt vanwege veroudering.

Omdat vanwege COVID-19 beperkingen minder geoefend is, was de onbalans in de materieel logistieke keten minder voelbaar. Desalniettemin blijft deze onbalans onverminderd bestaan. Een herstel van de balans in de materieel logistieke keten, zowel op het gebied van beschikbare personele capaciteit als beschikbare voorraden, is door een tekort aan financiële middelen nog altijd niet haalbaar. Zoals benoemd in de Defensievisie 2035 blijkt dat ook na de investeringen van de afgelopen jaren er herstel nodig blijft voor de noodzakelijke gereedheid en inzetbaarheid van de krijgsmacht om de grondwettelijke taken van Defensie uit te kunnen voeren.

Om binnen het beschikbare budget te blijven is ingeteerd op de voorraad reparerbare reservedelen. Door een vermindering in verplaatsingen is er in 2020 minder uitgegeven aan brandstof. Deze gelden zijn alternatief aangewend voor de IT-problematiek. Basisprobleem bij de IT is een disbalans tussen enerzijds de noodzakelijke vernieuwingen en het op orde houden van de reeds beschikbare (IT) middelen en anderzijds het daarvoor beschikbare budget en de daarvoor beschikbare personele capaciteit. Hierover wordt uw Kamer geïnformeerd met een Kamerbrief.

Met het aanvullen van de munitievoorraden, de verbeteringen in het munitiedomein en de demilitarisatie van overtollige munitievoorraden realiseert Defensie essentiële verbeteringen. In lijn met de Defensievisie zijn aanvullende investeringen in munitie en het munitiedomein nodig om het aanpassingsvermogen, snelheid en gevechtskracht van Defensie verder te verbeteren en de krijgsmacht in staat te stellen om de grondwettelijke taken te kunnen uitvoeren. Ook hierover wordt uw Kamer separaat geïnformeerd met een Kamerbrief.

Het vastgoed van Defensie heeft de afgelopen jaren steeds meer in de belangstelling gestaan en zijn er veel inspanningen verricht voor het op orde krijgen van de portefeuille. Er is onder andere onderzoek gedaan naar handelingsperspectieven om het verschil tussen beschikbaar en benodigd budget te kunnen verkleinen. Met het Strategische Vastgoedplan en de externe validatie daarvan is inzicht verkregen in de financiële behoefte voor het vastgoed van Defensie. Daarnaast is in 2020 een Interdepartementaal Beleidsonderzoek (IBO) naar het vastgoed van Defensie opgestart. Hierin wordt onderzocht wat de meest doelmatige set aan maatregelen is om het vastgoed van Defensie op orde te krijgen. Om te voorkomen dat de staat van het vastgoed verder achteruit gaat, is voor de korte termijn aanvullend budget beschikbaar gesteld, dat ten laste gaat van diverse materieel investeringsprojecten. Dit aanvullende budget wordt ingezet voor het verbeteren van de kwaliteit van het vastgoed en op het herstel van storingen en defecten. Echter, in verband met de omvang van de veranderopgave die Defensie op het gebied van vastgoed heeft, is een langjarige herstelperiode nodig.

Het resultaat van de extra investeringen wordt zichtbaar. De gerealiseerde investeringsquote in 2020 is 24,6%, wat het hoogste getal in jaren is. De gemiddelde investeringsquote op basis van de realisatie tussen 2016 en 2020 komt uit op 20,2% waarmee Nederland voldoet aan de NAVO-investeringsnorm van minimaal 20% van de defensie-uitgaven. Inherent aan de aard van defensiematerieel is echter dat levertijden vaak lang zijn. Daarnaast hebben uitbesteed groot onderhoud en levering van producten door de industrie door COVID-19 in sommige gevallen vertraging opgelopen. Tevens heeft COVID-19 invloed op de verwervingstrajecten door de reisbeperkingen die afgelopen jaar golden. Wel is in 2020 wederom ingezet op nieuwe partnerschappen en zijn nieuwe convenanten afgesloten om de realisatie van projecten te kunnen versnellen waar mogelijk. Voorbeelden hiervan zijn de innovatieve

ontwikkeling van elektrische brandweervoertuigen en het uitvoeren van het motorenonderhoud aan de F-35.

Hoewel veel projecten nog in uitvoering zijn, is er ook gemoderniseerd en vernieuwd. Enkele voorbeelden hiervan zijn brugleggende tanks, rupsdozers, de eerste operationele Scania Gryphus vrachtwagens uit het Programma Defensiebrede Vervanging Operationele Wielervoertuigen (DVOW), de Chinook-F helikopter, de gemoderniseerde Patriot-fire unit, de vogelradar op de Vliehors, de SMART-L radar op de Zr.Ms. Tromp en de midlife update Zr.Ms. Pelikaan. Daarnaast zijn de verwervingsvoorbereidingen voor de mid life updates van de CV90 en het project Fennek afgerond, evenals de B-fase voor het project Close in Weapon system voor de vloot. Een van de laatste mijlpalen van 2020 vormde het positieve advies van Bureau ICT-toetsing (BIT) over het programma GrIT en de daaropvolgende ondertekening van het contract met het Athena-consortium. Defensie zet met GrIT de eerste stappen in de realisatie van een vernieuwde, toekomstbestendige en flexibele IT-infrastructuur, hetgeen randvoorwaardelijk is voor toekomstig optreden.

Defensie heeft tot 2025 nodig om met het Beleidskader Inzetvoorraden (BKI) de voor de tweede en derde hoofdtaak benodigde acht operationele assortimenten op het benodigde voorraadmiveau te brengen. Dit behelst munitie, operationele rantsoenen en water, disposables en hygiëneartikelen, militaire kleding en uitrusting, geneeskundige verbruiksartikelen, operationele infrastructuur, bedrijfs- en brandstoffen, en systeemgebonden artikelen (reservegedelen). Voor doorgroei naar de benodigde voorraden van deze operationele assortimenten voor de eerste hoofdtaak (de bondgenootschappelijke verdediging) actualiseert Defensie onder andere het Beleidskader Inzetvoorraden (Kamerstuk 27 830, nr. 268). U zult in een Kamerbrief nader geïnformeerd worden over de kosten om de (munitie)voorraden voor de eerste hoofdtaak aan te vullen.

Met de aanvulling van de munitievoorraden voor de tweede hoofdtaak, de demilitarisatie van overtollige munitievoorraden en de verbeteringen in het munitiedomein realiseert Defensie essentiële verbeteringen. Een besluit over de aanvullende investeringen in munitie voor de eerste hoofdtaak en het munitiedomein om het aanpassingsvermogen, de snelheid en gevechtskracht van Defensie verder te verbeteren en de grondwettelijke taken te laten uitvoeren, zoals verwoord in de Defensievisie 2035, is aan het volgend kabinet.

Geoefendheid

Geoefendheid (GO), als derde component van operationele gereedheid (OG), is de mate waarin een (organieke of samengestelde) eenheid de taken heeft beoefend en daarvoor voldoende niveau van beheersing van de taken heeft getoond. Begin 2020 nam Defensie met meerdere krijgsmachtdelen deel aan internationale oefeningen als Flintlock en Cold Response 20. Beide oefeningen hadden de eerste hoofdtaak als focus. Cold Response eindigde helaas vroegtijdig door COVID-19. Andere grote en internationale oefeningen zoals Frisian Flag en de voor de derde hoofdtaak belangrijke oefening Defender 2020 werden om dezelfde reden geannuleerd. Meerdere buitenlandse oefeningen zijn afgeschaald of verplaatst naar Nederland om toch zoveel mogelijk te kunnen oefenen. Zo is de landmachtoefening Zebra Sword in Nederland in plaats van in Duitsland uitgevoerd en heeft een eskaderreis van de marine «dichtbij huis» plaatsgevonden. Ondanks de COVID-19 beperkingen is er dus wel geoefend, maar met name in Nederland en in kleinere verbanden. Grote internationale oefeningen en oefeningen benodigd voor het optreden in het hoger geweldspectrum konden in 2020 als gevolg van COVID-19 niet

doorgaan. Bij het langer aanhouden van de COVID-19 beperkingen zal de geoefendheid voor het optreden in het hogere geweldspectrum in de toekomst verder afnemen.

Wel was er succes voor het Nederlandse Special Operations Command (NLD SOCOM) dat zich tijdens de oefening Steadfast Jupiter voor het eerst certificeerde als Composite Special Operations Component Command (C-SOCC). Het hoofdkwartier C-SOCC stuurt Special Operations Forces (SOF) in internationaal verband aan en wordt gevormd door België, Denemarken en Nederland. In 2021 stuurt het C-SOCC de Special Operations Forces (SOF)-inzet van de NATO Response Force (NRF21) aan.

Tot slot

Hoewel er het afgelopen jaar minder gereedstellingsactiviteiten plaatsvonden, zijn we in staat geweest de operationele gereedheid voor missies, operaties en andere verplichtingen zoveel mogelijk op niveau te houden. De knelpunten in de operationele gereedheid tasten vooral het vermogen aan eenheden langdurig, gelijktijdig en in hogere dreigingsscenario's in te zetten. Defensie heeft nationaal en internationaal grotendeels aan haar opdrachten in het kader van de hoofdtaken kunnen voldoen. Vooral het directe beroep van de samenleving op Defensie was in deze rapportageperiode groter. De steun van Defensie aan diverse civiele autoriteiten in het kader van COVID-19 bleek onmisbaar. We zijn trots op het aanpassingsvermogen van de organisatie om alle werkzaamheden zo goed als mogelijk voort te zetten.

Met het toegewezen budget moderniseert en vernieuwt de krijgsmacht. Door de investeringen van dit kabinet kan Defensie significante stappen zetten in het herstel en de modernisering van de organisatie. Toch blijkt ook uit deze rapportage dat we er nog niet zijn en dat het inzicht in de achterstand van Defensie is verdiept. Verder herstel en modernisering zijn noodzakelijk om te kunnen voldoen aan onze grondwettelijke taken.

De Minister van Defensie,
A.Th.B. Bijleveld-Schouten

De Staatssecretaris van Defensie,
B. Visser